

Brüssel, 26. juuni 2026
(OR. en, de)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2024/0319(COD)

10642/26
ADD 1 REV 2

CODEC 1202
AGRI 505
AGRIORG 80
AGRIFIN 122
AGRILEG 161

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Eelnõu: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega toiduainete tarneahelas (esimene lugemine) – Seadusandliku akti vastuvõtmine– Avaldused

Saksamaa on esitanud taotluse järgmise avalduse kandmiseks nõukogu istungi protokollis

Saksamaa Liitvabariigi valitsus hoidub hääletamisest määruse ettepaneku üle (millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega toiduainete tarneahelas), mida muudeti 2026. aasta 5. märtsi kolmepoolsel kohtumisel koostatud kompromissiga.

Saksamaa valitsus toetab selle ettepaneku eesmärki, milleks on põllumajandustootjate positsiooni tugevdamine. Samas ei ole Saksamaa valitsus kokkuvõttes veendunud, et kõnealuses ettepanekus ette nähtud vahendid on sobivad, et kõnealune eesmärk tõepoolest saavutada. Eriti kriitiliselt vaatab Saksamaa valitsus bürokraatliku koormuse suurenemist, mida see ettepanek kaasa toob, ja seda, kui suured on nende muudatustega seotud pingutused ja kulud. Saksamaa valitsuse üks põhieesmärke on tarbetu bürokraatia vähendamine ja ebavajalike kulude vältimine majanduse jaoks. Näiteks on Saksamaa toiduainetööstus teiste Euroopa riikidega võrreldes eriti suurel määral puudutatud sellest, kui liha hakatakse päritolunimetuste abil kaitsma, ja Saksamaa valitsus ei pea vajalikuks seda reguleerida.

Seda arvesse võttes ei saa Saksamaa valitsus seda ettepanekut toetada. Samal ajal tunnistab Saksamaa valitsus kolmepoolsete kohtumiste edukust selles osas, et tehti märkimisväärseid kohendusi. Liikmesriikidele antakse võimalus lubada erandeid teatava miinimumsisuga kirjalike lepingute sõlmimise kohustusest. Kuigi piimasektori võimalused eranditeks on piiratud, hõlmab see olulisi elemente.

Ka eesistujariik on teinud kõik endast oleneva, et kaitsta nõukogu seisukohta küsimuses, mis puudutab kaitstud päritolunimetuste omistamist lihale: Saksamaa turul laialt ja ka väljaspool lihasektorit kasutatavaid nimetusi (näiteks *Burger*, *Wurst* ja *Schnitzel*) võib vabalt kasutada ka edaspidi, kalasektori nimetused jäävad puutumata ning saavutati pikad üleminekuperioodid ja turustamise jätkamise perioodid.

Läti on esitanud taotluse järgmise avalduse kandmiseks nõukogu istungi protokoll

Läti hääletab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega toiduainete tarneahelas) ettepaneku vastu.

Kõnealuse ettepaneku arutamise käigus on Läti järjepidevalt olnud seisukohal, et kõik ettepanekud, mille eesmärk on tugevdada tootjate positsiooni tarneahelas, peavad tooma tootjatele tõelist ja käegakatsutavat kasu.

Seoses lepinguliste suhetega ja Läti põllumajandussektori seisukohtade austamisega on Läti seisukohal, et otsus nõuda kohustuslikke kirjalikke lepinguid peaks jääma liikmesriikide otsustada, mitte olema kehtestatud kohustusena.

Läti esitab ettepaneku vastu hääletamiseks järgmised argumendid:

1. Leiame, et ühise turukorralduse määruse lepinguid ja lepingulisi suhteid käsitlevaid sätteid ei tohiks muuta ning et kohustuslike kirjalike lepingute ja vahendusmehhanismide kehtestamine tuleks jätta liikmesriikide otsustada. Eelkõige on Läti vastu artiklis 148 sisalduvatele lepinguid käsitlevatele sätetele, kuna see ei võimalda liikmesriikidel otsustada, et piimasektori lepingud ei peaks olema kohustuslikud;
2. Samuti ei saa Läti toetada kõrvalekaldumist nõukogu volitustest seoses vahendusmehhanismiga ja tarne koguväärtuse ülempiiri vähendamisega 20 000 eurolt 10 000 eurole.

Madalmaad on esitanud taotluse järgmise avalduse kandmiseks nõukogu istungi protokoll

Madalmaad on rahul kokkuleppega määruse ettepaneku üle, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega toiduainete tarneahelas. Lepingulisi suhteid käsitlevad uued normid ja muud sätted aitavad tugevdada põllumajandustootjate läbirääkimispositsiooni, mida Madalmaad on kogu otsustusprotsessi vältel aktiivselt toetanud. Selles protsessis oli oluline tagada võrdsed tingimused ja laialdane kohaldamine kogu ELis, et täita eesmärk „Üks Euroopa, üks turg“.

Madalmaad ei saa siiski ei menetluslikel ega sisulistel põhjustel toetada viimasel hetkel lisatud piirangute kehtestamist lihaga seotud nimetuste kasutamisele ja tehisliha võimalustele. Sellised piirangud ei aita luua selgust tarbijate jaoks ning tekitavad äriühingutele tarbetu regulatiivse koormuse. Lisaks kahjustavad need uute ja hübriidtoodete arendamist ning pärsivad innovatsiooni ja erainvesteeringuid, mis on olulised elemendid Euroopa põllumajandus- ja toidusüsteemi sissetulekute tugevdamiseks tulevikus. Sellest tulenevalt on see vastuolus Draghi aruandes esitatud soovitustega tugevdada ELi tulevast ülemaailmset konkurentsivõimet.

Seega on Madalmaad seisukohal, et kuigi kavandatud määrus tugevdab põllumajandustootjate positsiooni tarneahelas, ei ole Madalmaadel eespool nimetatud piirangute suhtes esitatud reservatsioone arvesse võttes võimalik toetada nõukogu, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni vahel saavutatud kompromisskokkulepet määruse ettepaneku kohta, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega toiduainete tarneahelas.

Austria on esitanud taotluse järgmise avalduse kandmiseks nõukogu istungi protokoll

Austria on alati konstruktiivselt toetanud praktilisi sätteid põllumajandustootjate positsiooni tugevdamiseks toiduainete tarneahelas.

Aruteludes olid ja on Austria jaoks eriti olulised järgmised elemendid:

- erandid kirjalike tarnelepingute kohustuslikust kasutamisest põllumajandustoodete puhul, eelkõige piimasektoris;
- tunnustatud tootjaorganisatsioonide ja tunnustamata tootjaorganisatsioonide või muude üksuste piisav eristamine konkurentsioiguses.

Erandid kirjalike tarnelepingute kohustuslikust kasutamisest põllumajandustoodete puhul, eelkõige piimasektoris

Ühist turukorraldust kehtestava määruse (EL) nr **1308/2013 (artiklid 148 ja 168)** kontekstis **saavad liikmesriigid praegu subsidiaarsuse huvides otsustada**, kas esmaostjatele, välja arvatud ühistutele, tarnimiseks on nõutavad **kirjalikud lepingud**.

Praegu ei ole Austrias kirjalik leping nõutav; riigisisene tootja raamtingimuste määrus (*Erzeuger-Rahmenbedingungen-Verordnung*), mis põhineb turukorralduse seadusel (*Marktordnungsgesetz*), näeb ette, et toorpiima või põllumajandustoodete tarnija võib lepingut nõuda. Kirjalikud piimatarnelepingud on Austrias juba levinud tava, kuid need ei pea täpselt vastama ühise turukorralduse sätetele.

Käesolev **ühise turukorralduse muutmise ettepanek** toob kaasa **põhjalikud muutused lepingulistest suhetes**.

Kirjalikud **lepingud** on nüüd põhimõtteliselt **kohustuslikud kõigi** põllumajandustoodete **tarnete** puhul; piimasektoris hõlmab see lisaks toorpiimale nüüd ka kõigi piimatoodete tarneid.

Ühistuid puudutavatele eranditele on lisatud **täiendavad tingimused** (sealhulgas läbipaistvad ja demokraatlikud meetodid hindade eelnevaks kindlaksmääramiseks, võttes arvesse mõju põllumajandustootjate tasustamisele ning makseperioode ja -menetlusi) ning need erandid on seotud **õiguskindlusetusega**.

Üle 12 kuu (**piimasektoris kuue kuu**) kestvate lepingute jaoks on lisatud **uus läbivaatamisklausel**, mis võimaldab tarnijal tarnelepingu igal ajal ühepoolselt lõpetada. Seni on ühise turukorralduse eesmärk olnud nõuda, et tarnelepingute kestus oleks vähemalt kuus kuud; nüüd on **oht**, et **suurema tõenäosusega pakutakse lühemaid ajavahemikke**. See kehtib eelkõige piimasektori puhul.

Kuigi teatavate **toodete** või **lepingu osade** puhul on endiselt võimalik teha **erandeid**, tuleb need kindlaks määrata riiklikul tasandil, millega kaasneb bürokraatlik koormus.

On **oht**, et pakutakse ainult **lühiajalisi tarnelepinguid** või et kaugemate piirkondade väiksematel tarnijatel on veelgi raskem ostjat leida. See ei muuda turutingimusi: praegu avaldab piimakoguste suurenemine ELis tootjahindadele survet.

Konkurentsioiguse erandite laiendamine tunnustamata tootjaorganisatsioonidele ja muudele üksustele

Seni oli erandina ELi toimimise lepingu artikli 101 lõikest 1 igal määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 152 lõike 1 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonil lubatud oma liikmete nimel kavandada tootmist, optimeerida tootmiskulusid, viia põllumajandustooteid turule ja pidada läbirääkimisi põllumajandustoodete tarnelepingute üle kogu oma toodangu või selle osa kohta.

Edaspidi laiendatakse neid konkurentsioiguse erandeid **tunnustamata tootjaorganisatsioonidele, ühistutele ja mis tahes muus riigisiseses õiguses tunnustatud samaväärses õiguslikus vormis organisatsioonidele**, kes on taotlenud tunnustamist ja keda liikmesriik ei ole veel tootjaorganisatsioonina tunnustanud, tingimusel et nad vastavad ühise turukorralduse määruse artikli 152 lõikes 1 ja artiklis 154 sätestatud nõuetele.

Iga selline tootjaorganisatsioon võib seda erandit kasutada ühise turukorralduse määruse artikli 154 lõike 4 punktis a sätestatud ajavahemiku jooksul või, kui liikmesriik ei ole selle ajavahemiku lõpuks tunnustamistaotluse kohta otsust teinud, **viie aasta jooksul alates tunnustamistaotluse esitamise kuupäevast**, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik on otsustanud tunnustamisest keelduda.

Eelnevalt on oodata järgmisi tagajärgi.

- Uute toetusesaajate lisandumine takistab käimasolevaid lihtsustamispuüdlusi – võib eeldada, et kontrollide arvu eeldatav suurenemine toob kaasa halduskoormuse kasvu.
- Lisaks tekitab asjaolu, et menetlused võivad kesta aastaid, õiguskindlusetust, mis toob kaasa märkimisväärse riski, et tunnustamisnõuetele mittevastavuse *ex post* tuvastamise korral määratakse kartellile suured karistused.
- Tähelepanu tuleks juhtida ka sellele, et liikmesriikide vahel ilmnevad üha suuremad erinevused tunnustamismenetluste ajastuses ettenähtud viieaastase ajavahemiku jooksul.
- Samuti on kasutusele võetud täiesti uus tunnustamismenetlus (praegu eelkontroll, tulevikus järelkontroll).
- Lisaks eeltoodud küsimustele **nõrgendab** uus säte **tunnustatud tootjaorganisatsioonide praegust süsteemi: väheneb juba tunnustatud tootjaorganisatsioonide kasu.**

Austria usub, et **praeguse olukorra** säilitamine **tunnustamissüsteemis** oleks **selgelt eelistatav**, eelkõige selleks, et kaitsta **juba tunnustatud tootjaorganisatsioonide eeliseid**. Seni on kõigil tunnustamata tootjaorganisatsioonidel, ühistutel ja muudel üksustel olnud võimalik juba saada tunnustus tootjaorganisatsioonina ja seega saada kasu konkurentsioiguse eranditest.

Kokkuvõte

Austria näeb jätkuvalt võimalusi nende küsimuste suuremaks kaalumiseks ja **kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles praeguseid muudatusettepanekuid mõistliku aja jooksul hindama**.

Austria ei ole siiski saavutatud kompromissi vastu ja hääletab selle poolt.

Komisjon on esitanud taotluse järgmise avalduse kandmiseks nõukogu istungi protokollis

Komisjon on teatanud ELi riigihanke-eeskirjade läbivaatamisest 2026. aasta teises kvartalis, et hangetes oleks võimalik lihtsamini kasutada kestlikkus- ja vastupanuvõimekriteeriumi ning Euroopa eelistamise kriteeriumi.

Seoses sellega uurib komisjon, kuidas riigihangetega oleks võimalik toetada kestlikkuseesmärke ja Euroopa eelistamise põhimõtet ning samal ajal järgida ühtse turu eeskirju ja rahvusvahelisi kohustusi. Need eesmärgid toetavad ka Euroopa toidupoliitikat ja väikestest põllumajandusettevõtetest pärinevaid tooteid, mida toodetakse ja turustatakse kohapeal lühikeste tarneahelate kaudu.